

ST. — NO. 1802.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1941, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 25. MARCA (March 25), 1942.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

— LETO—VOL. XXXVII.

Japonci in Nemci obetajo narodom "osvoboditev"

ZMOTNA POLITIKA ANGLIJE V AZIJI. — HITLER VABI BALTIŠKE DEŽELE V VEC SODELOVANJA Z NEMČIJO. — SOVJETSKA ARMADA NE BO ODNEHALA Z OFENZIVO

Angleški torji so z odreka-
njem prave avtonomije Indiji
storili težko zmoto, ker bi sedaj
v vojni z Japonsko nujno potre-
bovali njeno-pomoč. Tudi v drugih
svojih kolonijah v Aziji so
storišči enako napako. Namesto
da bi dali koncesije in pravice
ljudskim gibanjam, so rajše
podprli kake prince, ki bogate
od izkoristitve, ljudski interesi
pa so jim bili deveta briga.

Churchill prežr! priložnost

Ko se je sedanja vojna pričela
in še pozneje do lanskega

WINSTON CHURCHILL

poletja je imela angleška vlada
priložnost ljudstvu v svojih
posejtvih v "Aziji" obljubiti kaj
določnega in Indiji pa dati statut
dominjonja, pa bi japonska
armada v Malajah in v drugih
angleških teritorijih naletela
med domačini na resen odpor,
tako pa so bili pasivni.

Churchill je v nekaterih svojih
govorih celo trdil, da naj
vprašanje Indije čaka rešitev
po vojni. Deputacije, ki so pri-
hajale v London iz angleških
poseli v Aziji, da izmolečujejo
politične koncesije za domačine,
so bile večinoma hladno
sprejete.

Japonci položaj izrabili

Japonski propagandi je bila
ta zmotna angleška politika zelo
v prilog. Obljubila je krajem
v Aziji, ki jih ima Anglia, "svobodo",
ki jih je London ne bo dal, torej naj pomagajo Ja-
poncem, da si jo izvojujejo. Z
enako propagando je Japonska
prodirala v nizozemske in v
francoske kolonije v Aziji.

Angleži in Evropeči sploh so
se vedli preveč gospodovalno in
gledali domačine zvrha. To se
je maščevalo.

Japonske obljube sicer niso
ni vredne, kar bodo ljudstva v
deželah, ki jih je osvojila ja-
ponska armada v tej vojni,
kmalu spoznali, kakor so pred
njimi spoznali japonsko svobo-
do Koreje, Mandžurci in Kitajci.
Slednji so v vojni z Ja-
ponsko po letu, ker nočejo
njene "svobode".

Japonski imperializem ne da
podjarmiljenim ljudstvom niti
toliko kot jim je popustil angleški
imperializem, in Japonska
prinaša v okupirane kraje svoj
življenjski standard, ki je ve-
liko nižji od angleškega. Glav-
no je, da angleška vlada tem
ljudstvom obljubi avtonomijo in
socialne reforme, gospodar-
sko pa z njimi kooperira na-
mesto izkorističa, pa bo japo-
nska propaganda izgubila vso
mukavost.

Tudi Hitler obljublja

Enako kot Japonska tudi Hitler
obljublja, ako to služi nje-
govim namenom. Vsled silnega
pritiska sovjetske armade na
nemške divizije je Hitler bolj
in bolj navezan na sodelovanje
in pomoč ondotnega ljudstva.

Dve enako važni nalogi: delo za zmago in za mir, ki bo pravičen in trajen

Zaveznički imajo v sedanji vojni vsled sovražni-
kove velike premoči zle težkoče; a vzlič temu so
uverjeni, da bo zmaga njihova.

Zed. države so se odločile, tirati to bojbo do
konca, in uverjeni smo, da bo triumf na naši strani.

Glavno torej je delati za zmago. Nikakor pa ne
smemo pri tem prezreti dejstva, da bo mir po zmagi
kaj vreden le, ako bo mir. Zadnjič ni bil. In ker ga
zavedno delavstvo po svetu ni moglo izvojevati,
je sedaj v novi tragediji.

Nič se ne sramujmo priznati, da je bilo delav-
stvo mnogo krivo, ker se ni po zaključitvi prejšnje
vojne strnilo skupaj in narekovalo mir. Tisti, ki so
ga sklenili, pač niso mislili na odpravo pokolja in
sklenili zgolj pogodbe, ki so pomenile premirje, ne
pa Wilsonov mirovni program.

Delavstvo v Angliji, Zed. državah in drugod
ima sedaj zgodovinsko priložnost napraviti vojnam
konec čim bo osišče poraženo. Ako se bodo unijski
voditelji v USA ogibali naloge, ki jim je dana, ako
im bo beseda socializem zopna kakor zmerom,
bodo morali čez desetletje ali dva sinovi njihovih
sinov v enoku tragedijo, kot jo doživljamo sedaj.

Delujmo za socializem in vojnam bo konec, če
ga izvojujemo.

Nemci streljajo tuje delavce, ker se branijo suženjstva

Poljski informativni biro v
Londenu je po tajnih virih iz-
vedel, da se nezadovoljnost
med tujimi delavci, ki so bili
poslanici v Nemčijo iz okupir-
nih krajev, naglo širi. Delati
mora biti trdo, a živiljenjske raz-
mere so nezanesne.

Najnajla oblast ima med te-
mi revži ovdadle, da ji poro-
čajo, da so kolovodje nezadovoljnežev. Meseca novembra in
decembra je bilo 150 ustrelje-
nih, ker so se upri dolgin de-
lovnim uram in nasilnemu ravn-
janju.

Nemci postopajo nasilno ne
samo s Poljaki, nego tudi z del-
avci iz "priateljikih" dežel,
namreč z Italijani, Španci in Slovenci.

Ker vojna z Rusijo zahteva
nemško moštvo, kar je zdrave-
ga, na fronti, si mora nemška
industrija v nemški agrikultu-
ri pomagati s tujimi delavci.
To poletje jih bo potrebovala
nadaljnih par sto tisoč... Tudi
"poglavnik" Pavelič je dobil
ukaz, da mora poslati tja več
tisoč Hrvatov za težaška dela.

Jug. hranilno in posojilno društvo se seli v svoje prostore

Jugoslovansko hranilno in
posojilno društvo se te dni pre-
seli v svoj urad v lastnem po-
slopju na 2610 So. Lawndale
Ave. Urad je moderno oprem-
ljen in veliko večji kakor do-
sedanj. Novi urad bo otvorjen
za posetnike 4. aprila ob 10.
dop. in bo odprt do 10. zvečer.
Uprava vabi vse, da pridejo na
obisk.

Soc. stranka sklicuje konvencijo

Dne 10. aprila se bo v Chi-
cagu vršila seja eksekutivev
stranke. Razpravljalna bo o pri-
pravah za konvencijo, ki jo
sklicuje za koncem maja. Vrši-
la se bo v Milwaukeeju.

Ob prilikli eksekutivev seje v
Chicago bo v hotelu Morrison
banket, na katerem bo govoril
Norman Thomas in drugi. Cena
na banket je \$2 za osebo.

Francozi in Španci Nemcem slaba pomoč

Na vzhodni fronti v vojni
proti sovjetskim četam je tudi
neka tisoč Francozov in Špan-
cev, ki so se javili za vojno
"proti komunizmu" protovoljno.
Nemcem so bili bolj v nadlegu
kot v pomoč pa so jih pos-
lali zad za fronto opravljati
raznata težaška dela.

Ford o bodočnosti sveta

Henry Ford, ki se od kar smo
v vojni redkodaj oglasi, pravi,
da je edino rešitev sveta v fede-
raciji narodov, ki bi imela enotno
valuto in ekonomijo ter sva-
boven trž za vse. Ako tega ne
bo, bomo šli iz enega konflikta
v drugega. Socialisti to pripo-
vedujejo že desetletja.

BOJ ZA PODALJŠANJE DELAVNIKA IN PROTI UNIJAM SE NADALJUJE

KONGRESNIK VINSON PREDLOŽIL NOV
NAČRT ZA ONEMOGOČENJE UNIJ V VOJNI
INDUSTRIJI. DOLOČA, DA SE VISJE
PLACE ZA DELO NAD ČAS ODPRAVI

Zaprt delavnica nepostavna

Nobena pogodba z unijo v
takih podjetjih ne sme zahtevati
zaprtje delavnice, določa novi
načrt. Delavec naj bo prost
dano, da li hočeo biti v uniji
ali ne.

Dalje načrt prepoveduje
"check-off" sistem, po katerem
delodajalec na plačilni dan
sam odračuna delavcu ob me-
zde njegov asesment za unijo.

Največja unija, ki ima sedaj
uveljavljen tak sistem, je U.
M. W.

Ta načrt, če postane postava,
bo torej udarec na delavce in
njihove organizacije. Reakcio-
narni kongresniki in profitari
tišče z njim v sprejem pod ma-
sko patriotizma, požrtvovalno-
sti in posvečanja vojnih pri-
zadevanj.

Predsednik Roosevelt proti načrtu

Unije teh naporov ne gledajo
brezbržno, nego kongresniki
uverjavajo, da bi sprejem take
postavne delavce ne pridobil za
povečanje naporov v produc-
ciji, ker bi jim bila storjena
krivica.

Dne 17. marca je o tem kon-
feriral s predstavnikoma unij
CIO in AFL Philipom Murray-
jem in Wm. Greenom predsed-
nik Roosevelt, kateremu je te-
žko, ko vidi, kako hočeo torji
uničiti pod kinko patriotizma
in vojne vse socialne zakone,

za katere se je bojeval.

Poročajo pa, da jima je pri-
poročil, naj unije za časa vojne
v gotovih pogojih, ki so sedaj
v veljavni, same popuste. Na
primer, ob nedeljah naj bi del-
ali za regularno plačo, name-
sto za dvojno, vsak delavec pa
bi imel dan prost v tednu, ako
ne ob nedeljah, pa kak drug
dan, kakor se bi že vrstili.

Časnikarjem je Roosevelt de-
jal, da je javnost o sedanjih po-
stavah glede maksimalnega de-
lavnika povsem napačno infor-
mirana. To je res. Vzrok temu
je, ker javnost čita večinoma
kapitalistični tisk, ki piše proti
unijskemu vpletu in zoper socialne
zakone. Predsednik je dejal, da so
štirje uradniki iz podeželskih
mest vprašali, čemu je nepo-
stavno delati dalj kot 40 ur na
teden.

J. S. Z. v pomoč Sovjetski Uniji

Pred dvajsetimi leti je JSZ zbrala na svojih shodih in s sodelovanjem onih, ki so kolektali na pole, v pomoč Sovjetski Uniji okrog \$4.000. Vsota ni bila visoka, a bila je zbrana z odkritosrčnostjo in vsa izročena v nabrani namen.

One dni je v Rusiji umiralo vsled suše in lakote
milijone ljudi. Pozabili smo na napade na nas od
tukajšnjih komunistov in se odločili pomagati državi,
ki se je izrekla, da bo zgradila nov red na socio-
lističnih temeljih.

Ista država je sedaj znova v borbi. Na inicjati-
vno Joškota Ovna smo se odločili, da ji znova po-
magamo z denarnimi prispevki.

Kakor takrat, tako bo tudi sedaj ves nabrani
denar izročen v prispevani namen.

Načelnik te kampanje je, kot že rečeno, Joško
Oven. Bil je v to svrhu na svoje stroške v Detroitu in
v Clevelandu. V odboru, ki ima nalogo zbirati pri-
spevke v pomoč Sovjetski Uniji, so poleg njega
Louis Beniger, John Rak in Frank Zaitz.

Citajte njegova poročila v tej in v naslednjih
številkah. Njegov uvodni članek je bil objavljen v
prejšnji izdaji.

Kongres za mobiliziranje žensk v oporo armadi

"Prostor za ženske je dom,
ker ona je ustvarjena zan," je
dejal v zbornici poslancev dne

armada, bodisi na strazi, ali pa
aktivno v vojni.

Večina tistih kongresnikov,
ki so glasovali proti, so to sto-
rili vse nasprotovanja določi-
bi, da se bi ženske uposlevalo
na fronti.

Postava določa, da bi v slu-
žbi prejemale slične plače ka-
kor vojaki in bile bi pod voja-
ško disciplino, kakor moški.
Upozilko se jih bi v vojaških
kuhinjah, pri brzojavnih na-
pravah, v vojaških poštnih od-
delkih, pri operiranju raznih
strojev v vojaških pisarnah, v
lekarnah, v vojaških gledali-
ščih, vojaških čitalnicah, prali-
nicih in v drugih sličnih poslih

v armadi, ki jih sedaj opravlja-
jo moški.

Ko je poslanska zbornica na-
črt za ustanovitev ženske pomoč-
ne armade za službovanje na
frontah in vojaških taborih o-
dorila, da se bi ženske uposlevalo
na fronti. Kongresnik Fulmer je spre-
jeti načrt označil za najbolj ne-
spomaten in otročji, kar jih je
bilo pred zbornico.

Vseeno, resnica je, da so v se-
danti vojni ženske veliko bolj
udeležene kakor v prejšnji. Na
primer v armadi Sovj. Unije
opravljajo ženske kakanikoli
del, tudi skrajno naporna de-
la, kakor moški. Hitler, ki je ob-
nastopu svojega režima odslo-

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$5.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugosl Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Nad 30 milijonov delavcev še neorganiziranih

Iz propagande v kapitalističnem tisku in v zveznem kongresu proti unijam bi človek, ki mu položaj ni znan, sklepal, da je ameriško delavstvo domalega vse organizirano in tiranizira delodajalce. Vrh tega, da ovira s stavkami in nebrzdanimi, pretiranimi zahtevami oboroževalno produkcijo, dočim se morajo ameriški vojaki za malo plačo \$20 na mesec boriti s sovražniki nezadostno pripravljeni.

Dokazovanja te vrste proti organiziranim delavcem so tako kriična, da jih unijam pomaga pobijati tudi zvezna vlada.

V unijah vseh vrst — namreč v AFL, v CIO, v železničarskih bratovščinah, in v unijah, ki so neodvisne, med njimi tiskarska, je nad deset milijonov delavev, kar pa ne pomeni, da delajo vsi pod unijskimi razmerami. Par milijonov organiziranih delavev se bori za priznanje unije, par milijonov drugih jo ima le napol priznano, in le nekaj milijonov jih je res upošlenih v takozvanih zaprtih delavnicih. Okrog 30 milijonov ameriških delavev in delavk pa je še popolnoma neorganiziranih.

Delodajalci torej nimajo nikakršnega vzroka tarnati o tiraniji unij, ker take tiranije ni. Njihov namen in tej kampanji je onemogočiti pod pretevovo vojne in oboroževanja še te unije, ki so se uveljavile od kar je Roosevelt proglašil svoj New Deal in spravil skozi kongres nekaj socialnih zakonov, ki ščitijo delavcem pravico do organiziranja in kolektivnih pogajanj.

Delodajalci bi radi, da se bi smelo z unijami in unijskimi delavci, ter s stavkarji postopati kakor nekoč, ko jih ni varoval in branil noben zakon. Tudi sedaj je še milijone delavev, ki ne prejemajo tolikšno mezzo, da bi zadoščala za dostenjo preživljjanje.

Teh podplačanih delavev delodajalcu ne vidijo, nego le one mehanike, ki v furiji oboroževanja delajo takorekoč noč in dan ter prejemajo s plačo za nadure vred po \$75 do \$150 na teden. Nič pa niso pravili o njihovi mezzi v minuli krizi, ko mnogi niso prejemali vsled brezposelnosti nikakršne, ali pa delali pri WPA za plačo od \$50 do \$90 na mesec.

Ako bi saj teh deset milijonov delavev, ki so v unijah, tudi glasovalo delavsko, bi jih kongresniki upoštevali. Tako pa dobe njihove glasove večinoma vseeno, čeprav delujejo proti ljudskim koristim in slikejo unije kot da so nekaj protiameritskega in protisocialnega.

"Korajzni" Japonci

Nalogi državnikov in drugih vodilnih osebnosti v vsaki v vojno zapleteni deželi je, da ljudstvo bodre, na sovražnika pa naslavljajo pretnje. Japonci so z bodrili še posebno glasni in s pretnjami pa drzni da kaj!

Premier Tojo je v svojem govoru v parlamentu dejal, da Japonska ne odneha, dokler ne spravi Zed. držav na kolena, kar se po njegovem neizogibno zgodi. Admiral Simada, ki je v japonski vladi mornarični minister, pa je bahato izjavil, da japonska bojna mornarica po zmaga v Singaporu in napadu na Pearl Harbor nadvladuje ves Pacifik od Malajev do Oregonov.

Za ameriško ljudstvo je dobro razumeti, da so šli Japonci v vojno res v veri, da bo zmaga njihova! Njihove začetne zmage so jim to vero še bolj potrdile.

Z osvojitvami v Aziji je prišla Japonska do neprecenljivih prirodnih bogastev, in že prvih par tednov vojevanja je bilo očitno, da je bila na spopade in napade dobro pripravljena. A premier Tojo se moti vzliz tem prednostim, kajti Zed. držav ne bo spravil na kolena. In Pacifik ne bo postal japonsko jezero.

Propagandisti v Tokiu tudi zdržema poudarjajo, da Japonska ni izgubila še nobene vojne. Bolj resnično je, da tudi Zed. države niso bile še nikoli poražene in tudi v vojni z Mikadoskim cesarstvom ne bodo. Spraviti jih na kolena je bavaha pretnja, ki jo načelnik japonske vlade ne bo mogel izvršiti.

Kapitalizem Francije pravi krivec njenega poraza

Na obravnavi v Riomu sta obtoženca Edouard Daladier in Leon Blum z argumenti in podatki dokazala, da francoski proletariat ni kriv poraza svoje republike.

Delavstvo ni zanemarjalo oboroževalne produkcije. V tovarnah, ki jih je prevzela država, so delavci produkcijo potrojili. Toda privatni interesi, katerim je bila vsaka socialna pridobitev francoskega delavstva trn v peti, so vse napore vlade sabotirali in ovirali napredok v produkciji. Predno je Francija spoznala, kaj se godi, je bilo že prepozno.

Francoski kapitalisti, ki niso hoteli kooperirati z vlado ljudske koalicije, sedaj prav radi izpolnjujejo vsa Hitlerjeva velja in pospešujejo proizvodnjo — Hitlerju in njegovi Nemčiji v prid.

V "PROVINCI LUBIANA" PREGLEDUJEJO PISMA DVE CENZURI

PROLETAREC PER CENSURA

Cenzurami

gospod Jacob Zupan
1400 S. Lombard Ave.

Berwyn, Ill.

VERIFICATI

PROLETAREC PER CENSURA

VERIFICATORI

"KJER HITLER POMAGA"

(Christian Science Monitor,
19. jan. 1942.)

Hitler hoče zediniti Evropo. V nekem oziru mu gre po sreči ... On narode uči o potrebi edinstva.

V Londonu ste vladli Jugoslavije in Grčije v izgnanstvu podpisali sporazum, ki ima v načrtu zvezo obeh držav po vojni. Pred letom dni ste Češka in Poljska podpisali podoben sporazum, ki se je med tem časom še poglobil.

Uspeh v urejevanju balkanskih vprašanj hrabri miroljubni svet, kajti tekmovanje med balkanskimi narodi je včasih povzročalo spore med zainteresiranimi velesilami, ter ustvarjalo vojne in pa, ker je ljubomornost na Balkanu oljašala napadalcem — n. pr. nacijski Nemčiji — razdelitev in vladanje.

Grško-jugoslovanski sporazum, čeprav ima samo akadem-

K VPRORIZITVI "POSLEDNJEGA MOŽA"

Dramatični odsek kluba št. 1 JSZ je dne 15. marca popoldne vprizoril v dvorani Slovenske narodne podporne jednotne na 2657 S. Lawndale Ave. v Chicago tridejano "Poslednji mož" ter s tem predramil slovensko Talijo v tej naši naselbini iz predolgega spanja.

Igra je veselega značaja. Spisal jo je F. X. Svoboda, a poslovenil pa Fran Govekar. Snov je povzeta iz mestnega življenja v sicerem kraju pred vojno. Traja kaki dve uri, če niso odmor med dejanji predolgli.

Hišni posestni Petelin je v tem delu glavna oseba. Okoli njega se suče vse življenje, njegove družine, ki sestaja iz njegove žene in treh že skoro dorasilih otrok — Helene, Zdenko in Jaroslava. Petelin je sila gospodovalen, tiransko strog, pretirano natančen in pa siten kakor griza. Vse se mora goditi in vršiti po njegovem. Prva in zadnja beseda v hiši je njegova. Vsakdo ga mora ubogati, nihče mu ne sme ugovarjati. Hčerama on izbira ženina, sin pa naj študira in nobene druge muhe mu ne smejo rojiti po glavi. Njegova žena nima prav nečlane besede pri hiši in služkinja Barica mora biti točna kakor ura. V svoji neskončni nabuhlosti si Petelin domnevna, da mora delati in misli za vse, pa se vtika celo v take malenkosti, ki ga delajo neznanško smešnega. To neznosno razmerje, ta Petelinova umska zmedenost, ta njegova dlakocenost in pedantičnost pa trapa strogost, vse to je njegovi ženi popolnoma zlomilo voljo, a otrokom pa večipo ne pojmljiv strah pred čudnim očetom v mlađa srca, ki so že kar kipela mladega življenja. Petelin se gnjavi in jezi za vsak prazen nič, žena vdano prenaračunajo zopornost svojega moža, otroci pa kar trepetajo pred njim. Helena je zaljubljena v drža. Gabrščka, ki ji ga oče kratko malo odbije ter še zapreti, da ga na mestu ustreli, če ga še kdaj zlati z njim. Zdenki se je mlado srce vnelo za inženirja Sodaria, česar pa njen tiranski oče k sreči še ne ve.

Tako se prigodi, da pride Zdenkin fant nekoč v Petelinovo hišo, ko Petelin popravlja uro in drugi sobi. Mati in hči so vse iz sebe, ko vstopi Sodar. Bojijo se, da ga Petelin ustreli, če zve, da je Zdenkin fant. Inženir pa jih miri in jim skuša dopovedati, da ne bo nič kaj takega z njim. V tem pa pride Petelin iz sosedne sobe. Sodar izrazi željo, da bi rad govoril z njim na samem, ter reče, naj redže ženske v kuhinjo.

Ko ostaneta sama, se inženir loti Petelina s presenetljivo prekanjenostjo, ker mu je bilo že dobro znano, kak trmoglavec je Zdenkin oče. Že med potjo je sklenil, da mu to pot izbjige tisto nesrečno trmo za zmerom iz glave. Pa mu pravi, da zbirja snov za knjigo, ki jo piše, in da je on — Petelin — kakor nalašč za ta namen. Tako imeniten se mu zdí, mu pravi, da hoče priobčiti celo njegovo sliko. In ker ima fotografski aparat s sabo, ga tudi nemudoma fotografira. Z vsem tem se Petelin tako prikupi, da mu ta ponudi svojo hčer Zdenko za ženo ter ga povabi, naj ostane v njegovi hiši in preučuje življenje in njegove družine, med tem ko se on odpravi k nekemu prijatelju na obisk. Po njegovem odhodu si vsa družina oddahnje. Kakor bi se jim nekaj težkega odvalilo s srca, se jim zdi, pa se predajo razigranemu razpoloženju. Toda ne za dolgo. Kajti Petelin je zamudil vlast ter se nenadoma vrnil domov.

Ali Sodar še ni pri kraju s svojo nakano, pa reče Petelinu, naj se na lastna ušesa prepriča, kaj misli njegova družina o njem. Navidezno naj se spet odpravi k svojemu prijatelju, a v resnicu pa ostane doma. On ga 'nagačenega' postavi pred družino, ne da bi ta lo kolikaj slutila, da je to vse drugače. Dogovorjeno, storjeno. Dr. Gabršček pride in gimnazista Tončka, v katero se je Jaroslav zagledal brez očetovega dovoljenja, tudi. Ko se imajo že prav dobro, kajti Sodar pripelje na stolu na kolesca 'nagačene

ga' Petelinu v sobo. Ko jih inženir prepriča, da se jim ni treba batiti 'nagačenega' gospodarja, jih je Petelin slišal kakor še nikoli. Drug za drugim mu beroj levite, da strah. Celo služkinja Barica si ga privoči. Ko je 'nagačenemu' Petelinu že vsega preveč, nenadoma 'oživi' ter plane s stola. Ali pri tisti priči zginje vsi razen Sodarja kakor kafrs iz sobe.

Petelin se odpriče, da spoza svojo zmoto. Sodar zmaga. Heleni se ni treba več batiti, da bi ji oče ustrelil drja. Gabrščka, Zdenka lahko brez strahu ljubi inženirja, Jaroslav gimnazista Tončka, a služkinja Barica pa svojega očaka. Pamet obvelja in zadovoljnost pride v Petelinovo hišo.

Ta igra je burka. Zelo dobra burka, ki ni ne pretirana, ne prazna. Humor je zdrav, pouk prav primeren. Igra je dramatična, ne pa uredniška. Vredna je truda, vredna vpoštovanja. Kostumi so navadni, prizorišče vedno isto in maskiranje skrajno preprosto. Igra je prav umešta za razmere naših odrov. Naši dramatični, klubki storijo prav, če sežejo po njej, a občinstvo bo pa imelo velik užitek, če jo pride gledat.

Petelinova vloga je najdaljša in menda tudi najtežja. Bila je v rokah Johna Olipa, kar je bila prav dobro posrečena izbera. Olip je kakor nalašč za take vloge. Petelina je igral prav imenitno, le tu in tam se mi je zdelo, da je šel malce predaleč v svoji zadržnosti. Samo poklicen igralec bi se morda zdržal takih napak.

Angela Zaitz mu je dobro sekundirala v vlogi njegove žene z zlomljeno voljo.

Alice Artach kot Helena, potem Marya Omahen kot Zdenka in John Rak kot Jaroslava — njuni otroci — so bili domala v vsem dobrji, a najgladkeje je tekla naša slovenska govorica Marja. Jack Groser, ki je igral drža. Gabrščka, bi bil lahko še boljši, če bi bil menda nekaj pridnejsi pri učenju vloginega besedila; v kretnjih se mi je zdel še dokaj gibčen in pravilen.

Louis Beniger je igral inženirja Sodarja, cigar vloga je za Petelinovo najdaljša in menda tudi ne posebno lahka. Toda klub temu se mu je prav dobro obnesla, dasi se je tu in tam malo obotavljal, koder bi bilo še boljše, če bi tega ne bil storil.

Elaine Turpin, ki je predstavljala gimnazista Tončka, in Mildred Simich v vlogi služkinje Barice sta bile dobriv v igranju, le slovenčina jima je delala precej preglavice.

Darwin Taschner je igral vločnika ter se obnašal pri tem povsem pravilno. Take vloge češke skazijo cele prizore, če niso pravilno izvajane. Darwin ni skazil nobenega prizora.

Reizer Frank Zaitz je lahko zelo zadovoljen z lepim uspehom te vprizorite.

Šepetalka Katka Zupančič je morda imela tu in tam kaj težke trenutke, ali vseeno so bile vse tiste ovire hitro premagane, da ne bi bile celoti v kak večji kvar.

Za maskiranje je skrbel Fi (Nadaljevanje na 4. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu si delavstvo ne zgradi raje svojega časopisa, namesto da podpira kapitalističek, ki mu je sovražen?

IGNAZIO SILONE:

LISJAK IN ŠPIJON

Daniele je bil pravkar v svinjaku, da bi pomagal svinji pri porodu prašičkov, ko je zaslišal, da ga kličejo iz tridesetih metrov oddaljene hiše. Prav močno se je trudil okrog svinje in je že preje povedal, naj ga nikar ne motijo. Zato tudi ni na klice odgovoril. Njegova žena Filomena mu je že dvakrat ali trikrat zaklicala: — Daniele! Nekdo bi rad s tabo govoril!

Ker pa se ji ni odzval, je umolknila. Daniele je pripravil vse, da bi se pri porodu vse lepo iztekel. Toda to so reči, pri katerih nisi nikoli popolnoma govor. Že včeraj je določil za svino strogo dieto in ji še iz posebne previdnosti vbrizgal precej ricinovega olja. Bal se je, da bi žival ne zbolela na zapeki, kar bi povzročilo omržitev zadnjega dela, potem bi seveda ne dobila mleka. Daniele si je najel za pomoč Bergamasca (prebivalce istoimenskega okraja v severni Italiji pod Alpami) Agostina, ki je že nekaj let živel v Tessinu (švicarski kanton ob italijanski meji); čeprav je bil po poklicu zidar, se je dal v mrtvi sezoni uporabiti za vsakdo delo. Porod se je pričel srečno. Prašički so še kakor tri miske prilezli iz kravine odprtine. Agostino se je ukvarjal predvsem s tem, da bi za vsakega prašička našel primereno ime. Četrta živalica pa kar ni marala na dan. Agostino je moral zgrabitati svinjo za rilec, jo krepko držati, da je Daniele lahko vtaknil z oljem namazano laket v razmesarjeno odprtino, priveklek iz nje četrtega prašička in napravil tako pot za ostale.

Tedaj se je začul glas Luise, najmlajše Danielove hčerke:

— Papa! ... Nekdo je prišel, ki bi rad s tabo govoril! ...

Daniele je mirno nadaljeval

z zavezovanjem popkov pri prašičkih. Moral je prepričiti zastrupitev. Doma je že povedal našemnikar ne motijo, kajti pri delu mora človek misliti samo na delo. Zato tudi Luisi ni odgovoril. Daniele je spravil živalice v velik, s slamo postavljen zabolj in jih pokril z volneno odojo, medtem ko je Agostino pospravljalo svinjaku. Tedaj pa se je začul s poto, ki vodi k svinjaku, glas Silvije. Danielova starejša hčerka:

— Papa! ... Tu je nekdo,

ki bi rad s tabo govoril! ...

Silvia je prišla v spremstvo

V V V V PLIN V V V V

ZMEHČA JEKLO

**Ljudstvo, kovine
in material bodo
zmagali v tej vojni!**

• Da si zagotovi zmago, Amerika zahteva popolno produkcijo vsakovrstnega materiala v vojne namene. Čikaške jeklarne in kovinski delavci sodelujejo z vlasto v popolnosti.

V producirjanju jekla je potrebno, da se reducira ogromne ingote železa z mehčenjem in stiskanjem. Plin je radi svoje čistoče in neškodljivih elementov najboljši za topiljenje jekla. Plin ima prednosti pred vsakim drugim gorivom, ker se ga lahko uporablja po potrebi. Vročine daje, kolikor se jo potrebuje ter kemično pravilno atmosfero, torej glavni element, ki je potreben pri varjenju jeklenih produktov.

Oddajanje plina jeklarnam je ena izmed nalog, ki jih vrši Peoples Gas. Poleg tega omogoča Peoples Gas uporabljenje plina raznim drugim kovinskim industrijam. Njeno inženirska osoblja se ukvarja z vsemi problemi, kako čim boljši uporabljati plin v kovinski industriji.

Peoples Gas vzdržuje skozi svoj oddajalni oddelok 24-urne dnevne stike z jeklarnami v Chicago, katere zlagajo s plinom kot del svojih aktivnosti, v katerih pomaga pri naporih dežele za zmago v vojni.

Nabavite si obrambne znamke v
uradnih Peoples Gas družbe

Caterino, ki mu je vse to pripovedovala jokajoč in tresoč se:

— Zakaj pa si prišla s tem k meni? ...

— Kako zakaj? ...

— Sem Tessinec — je rekla Daniele — in vaše italijanske zgodbje me prav nič ne zanima. Čemu si prišla k meni? ... Kdo te je poslal k meni? ...

Devica je zmedeno zajecljala:

— Kako? Že trideset let me poznate ... Veste, da sem si zmeraj na pošten način služila kruh. Veste, da sem se zmeraj brigala za svoje stvari! ...

— Rad bi vedel — jo je Daniele s povzdignjenim glasom prekinil — ali te je poslal kdo k meni? ...

— Nihče! — je odgovorila Caterina in ponizno pristavila: — Oprostite, prosim, da sem motila; že grem ...

Stopila je na pot, ki je vodila mimo hiše na cesto proti Gordolu in Minisiju. Daniele je šel za njo in čez nekaj časa zopet načel pogovor:

— Če te ni nihče poslal k meni, čemu si pa potem prisla?

— Hotela sem vas vprašati za svet — je zamrmljala Caterina predse, ne da bi se ustavila.

— Za kakšen nasvet? ...

— Ali naj gospodovo ponudbo sprejem ali ne — je dodala starka in obstala. — Kar nič ne vem, kaj naj storim. Sem takoj zmedena, kakor še nikoli, odkar živim ... Če sprejem, bom zaslužila nekaj soldov, toda s tem, da bi izdajala ljudi, ki mi nikoli niso storili nič zla.

— Če odklonim, bom prav gotovo veljala za anti-fašistinjo in potem bodo na vse mogoče načine spletarili proti meni ... Trideset let me že poznate; veste da nisem ne fašistinja ne antifašistinja; veste, da sem si kruh zmeraj služila na pošten način in da sem se zmeraj brigala samo za svoje stvari ...

Daniele se je zdel močno zasmiljen.

Caterina je v joku zopet nadaljevala pot, on ji je pa sledil. Ob koncu pota je čakal Agostino.

— Cuj — je nenadoma dejal Daniele starki, — prav nič ne se boj. Povej Agostinu, kar si meni povedala, in napravi, kakor ti bo svetoval! ...

Daniele je zrl za obema, kako sta odhajala po poti proti Gordoli, nato pa se je vrnil v svinjak, da bi oskrbel prašiče.

Neko jutro je delal s hčerkico Agostino prvič zopet prišel.

Daniele je nameraval prosti predpoldan uporabiti, da bi obvaroval trte pred trtno ušo. Da bi odkril načeta mesta in ugnobil zarajajoče se zajedavce, je odrgnil bolne veje z malo kovinasto krtačo. Silvija je stopala za njim in jih obrizgavala z vrelo vodo. Tedaj se je pripeljal mimo Agostino na tovornem avtu, notavorenem z opiko, in je zaklical Danieu:

— Ti, zgodba se lepo razvija! ...

— Kakšna zgodba? — je odgovoril Daniele, ki ni tako hitro razumel, za kaj se gre.

— Saj veš, tista zgodba — je ponovil Agostino in zakril z rokami, medtem ko se je tovorni avto že odmikal. Daniele je zmajal z glavo.

— Ti le Italijani so fejt ljudje — je dejal hčerkici, — radi-darni, impulzivni in drzni so ... toda klepetajo preveč! ...

— Oče — je rekla nato Silvija, odločena izreči željo, ki ji je bila že dolgo na srecu, — vem, da delaš mnogo za osvoboditev Italije, ne da bi kaj o tem govoril. Tako rada bi ti pri tem pomagala ...

— Poberi na zemlji ležeče skorjice — ji je odgovoril oče — in jih sežgi. Druga dela zaenkrat nimaš! ...

Hči je ubogala. Daniele jo je opazoval, ko se je vrnila po stezi med trtami, se pri vsaki trti sklonila in znosila skrbno vse skorjice na male kupčke. Novembra je bilo Silviji dvajset let in oče jo je opazoval s ponosom in strahom kot svoj najdragocenejši in najnezanesljivejši zaklad.

Nekaj dni kasneje, bilo je nedeljsko jutro, je prišel Agostino zopet mimo. Daniele in Filomena sta se pravkar pogovarjala z neko žensko o kokošnja-

JAPONCI ZELO RESEN SOVRAŽNIK

Američani so se v tej vojni naučili, da je podcenjanje sovražnika zelo riskirana stvar. Tukajina javnost je bila naučena misli, da bomo z mikadov oborožen silo pomeli kar tako, brez posebnega truda. A kmalu je uvidela, da je Japonska res vesela in da je sila v vojno uverjena, da bomo mi tisti, ki bomo spreveli, ne pa narekovali mirovne pogoje. Japonci bodo kajpada poraženi, toda ne zlahka. Zato je potrebno zavedati se, da smo v vojni zares.

JOŠKKO OVEN:

S P O T A

Vse leto sem sanjal o solenih deželah. V duhu sem gledal vijugasto, temno sivo cesto, ki se vije skozi cipresne in palmove gozdove, s solncem oblite planote posejane s kaktusom. Ko pa je prišel čas za na pot — sem pa spoznal, da želje niso vse — in tako sem se odločil, da bom šel mesto proti jugu na vzhod, ter to ne preveč daleč — namreč v Detroit in v Cleveland.

Mimo je prišel neki šofer iz Cadenazzu, tudi njega so vprašali za nekaj lisjaka, nego dehor — je omenil Daniele.

Bil je lisjak — je menil šofer — morda jih je bilo več ... v nekem kurniku so ostala samo še peresa iz repa ...

Na naše kokoši moramo dobro paziti — je dejala Filomena Danielu. — Prejšnje leto nam je boleznen izpraznila dvojšči; letos nam res še manjka lisjak!

Lisičjo past bo treba nastaviti — je nasvetoval Daniele. Ta hip je pristopil Agostino:

— Je že dozorelo! — je rekla Daniele in ga potegnil v stran. — Caterina je napravila, kar sem ji svetoval. Ovaduh je zgrabil. Sedaj pa moramo paziti.

— Kaj nameravaš? — je vprašal Daniele napeto.

Past mu je treba nastaviti — je odgovoril Agostino. Daniele se je moral zasemejati, ko je slišal o pasti. Filomena je ujela samo to besedo in se je takoj vmesala v pogovor.

Ena sama past ne zadostira vselej — je opomnila, obrnjena k Agostinu. — Lisjak je zelo zvit in preiše vsa tla nahoko, preden zgrabi za vabo, tudi takoj ne vgrizne vanjo, nego jo skuša s taco privleči k sebi ... Past je že treba nastaviti, dobro pa je, če se razen tega okrog kokošnjaka nasujejo še zastrupljena jedila.

Agostino ni takoj razumel misla tega primera.

Zastrupljena jedila — se je Daniele obrnil k ženi — tudi niso vselej uspešna ... Večkrat se prijeti, da se izstradan lisjak niti ne spomni, da bi se nažrl raztresenih jedil. In če tudi požre kos zastrupljenega mesa ali nekaj zastrupljenih kostanjev, ni uspeh zmeraj gotov. Nihče ne ve, koliko strihina je potrebno, da se neznan lisjak ugonobi. Če je namreč lisjak močan, strihina pa je premalo, tudi dobi žival samo mimo-grede želodčne krče, kar je pa preveč s taco privleči k sebi ... Past je že treba nastaviti, dobro pa je, če se razen tega okrog kokošnjaka nasujejo še zastrupljena jedila.

Delavske razmere v Detroitu niso najboljše. S prenehanjem izdelave avtomobilov, je bilo vrveno dvesto tisoč delavcev na cesto, med njimi mnogo rojakov. Krivda je v največji meri slepa koristovska taktika avtomobilskih magnatov, kateri so pripravljeni v bližnji bodočnosti sklicati v ta namen velik shod, kjer bi se govorilo o Jugoslaviji in Sovjetski Rusiji. Ker od zmage Rusije je odvisna usoda Jugoslavije.

Delavske razmere v Detroitu niso najboljše. S prenehanjem izdelave avtomobilov, je bilo vrveno dvesto tisoč delavcev na cesto, med njimi mnogo rojakov. Krivda je v največji meri slepa koristovska taktika avtomobilskih magnatov, kateri so pripravljeni v bližnji bodočnosti sklicati v ta namen velik shod, kjer bi se govorilo o Jugoslaviji in Sovjetski Rusiji. Ker od zmage Rusije je odvisna usoda Jugoslavije.

Obiskali smo razne narodne domove in drugi dan (bil je lep solen dan) obiskali "Slovensko SNPJ farmo", katera je kakih dvajset milij milij iz mesta. Bili smo širje, Milan, Cesen, Lojze Kaferle, katerega radi njegove aktivnosti pri "Cankarjevem glasniku" in drugod

menda vsak pozna, ter moja malenkost. Ogledali smo si vso kmetijo. Kraj mora biti, kadar enkrat drevje ozeleni, v resnici lep. V ospredju je visok hrib, obraščen z drevjem. Spodaj je širok potok. Nato je precej ravnine, katera pa počasi ondulira v male hribčke v ozadju.

Vsa farma je opremljena s tekočo vodo, kabinami in elektriko. Pač zelo prijeten prostor za odpocitek in zabavo.

V petek zvečer smo imeli po seji soc. kluba št. 27 JSZ malo predavanje in diskuzijo. Udeležba je bila dobra. Govorili smo kajpada o Jugoslaviji in Sovjetski Rusiji. Povedali so mi, da je njih klub že na zadnji seji daroval za ruski relief deset dolarjev. Sodružnica Poljšak je povedala o ženskem podpornem društvu, katero je darovalo v isto svrh \$25 ter da so ženske pri njih društvi organizirajo za pletenje nogavice in drugih potrebnosti za Sovjetsko Rusijo. V resnici sem odnesel iz te seje in diskuzije najboljši vtip.

Veliko se govoril in pripravlja med Slovenci za bodoči banket, ki bo v počast petinsedemdesetletnice pisatelja sodruga Etibna Kristana 12. aprila tega leta. Povabili so tudi nas Čikažane. Upam, da bo dovolj odziva. Sodrug Kristan zasluži ne samo kot pisatelj in socialist, ampak kot človek in humanist, da se tega banketa vsak, ki le more, udeleži.

Srečala sva se tudi s starim znancem Rudetom Troštom. Nedeljo poprij je govoril na velikem shodu Primorcev. Rude je dober govornik in ognjevit agitator. Njegove smernice so kajpada Jugoslavija, kateri je dobro poučen. Kakšen bo njegov uspeh med Američani in Slovenci, je odvisno od razmer in poteka vojne. O enem sva se strinjala — da Jugoslavija taka kot je bila do sedaj — ne bo več mogoča.

Zadnjo nedeljo je mene in sodruga Jožeta Jaucha, kateri je ravno obhajal svoj rojstni dan, zapejal daleč ven iz mesta na dom jugoslovanskega konzula Mallyja. Bili smo, četudi nepovabljeni gosti, zelo gostoljubno sprejeti. Kar me je posebno iznenadilo ni bila velikost in obširnost hiše, ampak zbirka slik (delo gospode Mallyjeve, katera je umetnica) in pa ogromna knjižnica, z največjo zbirko slovenskih knjig, kar sem jih še videl v tej deželi. V resnici zelo lep dom.

In tako je minil moj čas. Nič kaj rad se nisem poslovil od naših fantov. Spoznal sem pa eno, kar pozna tudi vsak izmed nas, da kjerkoli srečas prijatelje, odkritorske prijatelje, sje solnce, pa če tudi sneži ali pa lje zunan dež. Tvoj dom je, pa četudi samo za par ur.

Franceta Oglarja poznam že dolgo, dolgo let. Leta 1915, 16 in 17 sta se skupaj ženila. Kotova bila uspešna pri dekleh, raję ne povem. Tiste čase je bil France dober, aktiven član kluba št. 114 v Detroitu. Pozneje se je preselil v Cleveland, kjer je odpril trgovino. Imel je uspeh in tudi dosti trdnih bojev za obstanek. In še zmoren fant, čvrst in zdrav in njegova filozofija o življenju se ni dosti spremnila. Pri Francetu se navadno vedno ustavim, kadar sem v Clevelandu.

Telefoniral sem Miljanu Medvešku in dobre pol ure na to je bil z avtomobilom pri Oglarju. Milan je mlad fant, komaj par let oženjen, ima lepo, mlado ženo — zadnje čase je postal tudi de facto "Pater familias" — in hčerkici, katera je stara že kakih mesec dni. Milan spada s sodrugom F. Č

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XVII.

Med tem ko so si čehi, Poljaki, Srbi in Hrvati od 10. stoletja naprej sčasoma ustanovili kraljestva in cesarstva ter imeli zlate dobe v zgodovini in slovstvu, se Slovenci ne morejo ponositi niti s cesarji niti ne s kralji. Ali po vsej pravici pa jim mora svet priznati to, da so zaeno s Hrvati branili zahodno Evropo pred divjimi Turki ter s tem omogočili drugim narodom mirem in svoboden razvoj v narodnem in kulturnem oziru. Slovenska zgodovina se v dobi od 10. do 16. stoletja razlikuje od kasnejše le v tem, da so bili Slovenci takrat večinoma združeni v eno deželno — v Veliko Karantanijo.

Nemški cesar Oton I. je leta 952. združil vse pokrajine od Donave do Jadrana pa italijanskih rek Mincio in Po v eno upravno celoto ter jo povzdignil v vojvodino, ki je poleg starega ozemlja obsegala tudi še Furlanijo, Veronsko marko in Istro, da bi odbijala madžarske navale ter zabranjevala Madžarom vpad v Nemčijo in Italijo.

Spočetka je bila povečana Karantanija spojena z bavarsko vojvodino. Temu združenemu državnemu telesu je prvi načeval Otonov brat Henrik I., po kemer je obe vojvodini pododeloval njegov sin Henrik II. Prepirljivec, ki se bi sila rad znebil cesarjeve nadvlade, pa se je v tem prizadevanju zvezal celo s češkim vojvodom Miečislavom. Nemški cesar Oton II. je kmalu zvedel o njegovih naklepih in zato najprej odcepil od Bavarškega Karantanijo, napoled pa še Henrika II. kratko malo odstavil. Odslej naprej so se pogostoma menjali karantanški vladarji. Ker so pa bili nemški cesarji kot pokrovitelji in vrhovni oblastniki Karantanije prestanano v sporih in bojih z drugimi ljudstvi in so zastrela tega potrebovali dosti vojske in denarne pomoči, so si v takšnih stiskih pomagali s tem, da so podeljevali karantanške pokrajine kos za kosom carkenskim in posvetnim veljakom. Tako so iz nje nastale razne grofije, ki so se sčasoma popolnoma osamosvojile ter zelo obogatele. Med njimi so bile posebno važne oglejska, goriška in celjska.

Briški škofje na Bavarskem so si znali pridobiti obširna posestva okoli Škofje loke, brišenski okoli Bleha, a v kamniški okolici pa je lastoval veliko zemlje Poponov sin Ulrik, ki je bil od 1. 1058. do 1070. mejni grof kranjski. Ves svet južno od Karavank do dolenskega Snežnika in hrvaške meje je pripadal "Kranjski mariki".

L. 1278. je prišlo do usodne bitke med Rudolfom Habsburškim in češkim vladarem Otokarjem, ki je bil l. 1269. združil s Štajerskim Koroško in Kranjsko ter vladal tja do Jadranskega morja. Tista bitka je dala vse one pokrajine zmagovalcu Habsburžanu in njihna usoda je bila odtlej naprej tesno povezana z ono avstrijske monarhije vse tja do njenega popolnega razpada in razsula (1918).

L. 1335. sta dobila Kranjsko habsburška vojvoda Albreht Modri in Oton Veseli. Tema je sledil Rudolf IV. Ustanovitelj, ki se je zmagoval bojeval z oglejskim patrijarhom ter mu vzel domala vse posesti po

Kranjskem. Goriški grofje so se vgnezdili na Krasu, Vipavi, Senožečah, Postojni in Idriji ter lastovali Metlico, Črnomelj, Višnjo goro in pazinsko grofijo. Bili so veliki mogočneži in trdščni gospodarji, katerim so moralni slovenski kmetje točno plačevati davek, a cerkvam pa dajati desetino ter delati tlako. Vse tiste posesti pa so po smrti goriškega grofa Alberta IV. prišle Habesburžanom. Pa tudi divinski gospodje so se morali podvrci Avstriji in Kranjsko je l. 1465. že segalo do Jadranskega morja ter ostalo tako do l. 1815.

L. 1364. si je Rudolf IV. na dej ime "vojvoda kranjski" ter leta kasneje ustanovil Novo mesto, o čemer bomo še slišali.

V začetku druge polovice 15. stoletja so začeli Turki ropati in požigati širom po kranjski deželi. L. 1469. so vdrli v Metlico in prihrumeli blizu Ljubljane, ki se je pričela v 10. stoletju razvijati na razvalinah rimskega mesta Emone. Do 20.000 Slovencev so baje odpeljali pa so jih kakih 6.000. Posebno zverinsko je divjal Izak paša, ki je l. 1471. prodrl na Gorenjsko in bližu Gorice. Slovenci so si zgradili tabore, da bi se uspešnejše branili proti krutim sovražnikom. Mnogo slovenskih krajev z imenom "Tabor" nam sedaj priča o turški nadlogi, ki pa je tako bogato služila za vir naši narodni epiki.

Primarne volitve

Meseca aprila bomo imeli v Illinoisu primarne volitve, na katerih si bo volilnost izbralno kandidate za jesenske volitve. Če mi je pravilno znano, se prvi socialistični stranka sploh ne bo udeležila: Zato so si sedaj le demokratki in republikanci v laseh, pa se obdelavajo kakor po navadi, dasi se mora priznati dejstvo, da doslej še ni bilo opaziti veliko surovosti v tej neizognibni panogi našega javnega življenja.

Največ pozornosti vzbujata kandidata, ki se potegujeta za imenovanje zveznega senatorja in posvetnim veljakom. Tako so iz nje nastale razne grofije, ki se so sčasoma popolnoma osamosvojile ter zelo obogatele. Med njimi so bile posebno važne oglejska, goriška in celjska.

Wayland Brooks, ki je na republikanski strani političnega plota in nosi senatorsko togo že sedaj, se veri in priduša, da bo domovina rešena, če volilstvo le njega imenuje za senatorskega kandidata. Njegov tekme iste politične barve mu očita celo vrsto grehov — po pravici in resnic. Senator Brooks je prisega republikanske stranke, predstavnik denarne mošnje, cokla delavskim težnjam, ne bogve kako umen človek in sploh velik nazadnjak.

Vsečilični profesor in občinski svetovalec čikaškega mesta Pavel Douglas, ki se poteguje za imenovanje senatorskega kandidata brez pečata kakršne posebne stranke, je mož na prednja mišljena, podpira Rooseveltovo zunanjopolitiko, nastopa vedno kot zagovornik delavskih pravic in iskren prijatelj siromašnega ljudstva, kar je zopet dokazal v začetku zadnjega tedna s temile besedami:

"Ameriško ljudstvo ne mara, da bi si kdo nagrabil bogastva z velikanskim vojnem dobitkom v tej nuji. Zategadelj moramo podprtati predsednikov davčni načrt, ki je baš sedaj pred kongresom, ter gledati na to, da se ne napriči večji del tistega davčnega bremena siromakom s posločno splošnega prodajnega davka."

Manila je vsakemu Američanu saj po opisih zelo znano mesto. Pod oblast Zed. držav je prišlo pred 44. leti, ki je povljal američke mornarice premagal španško oblast, ki je prej vladala to otoku. Pred Španci so enkrat izgubili to mesto Angleši, nato ga spet izgubili v prid Špancem, leta 1889 so ga vzel Španci Američani, po 7. dec. 1941 pa so si ga osvojili Japonci. Filipinski otoki imajo okrog 114.000 kv. milj površine, in prebivalcev pa nad 16 milijonov. Velič otokov je 7.083, toda res obljudjenih je le enajst. Glavno mesto Manila je imelo pred vojno kakih 400.000 prebivalcev. Mesto samo je bilo pred leti eno najbolj nesnažnih v orientu. Leži tukaj na morsko gladino. Šele ko so prevzeli upravo Američani, so se lotili tudi problema higijene in mesto v širokih dejetljivih izboljšali v vsakem oziru, enako tudi živiljenjske razmere prehivalstva. Kajti kjer je le beda, tam higijeno je malo pozna.

Japonci so vse belopoltne prebivalstvo na Manili in drugod na Filipinu internirali, z izjemo v kraju, ki ga branil general MacArthur. Gornja slika predstavlja prihod japonskih tankov in vojakov v Manilo, ki jim je bila prepričena brez odpora.

Izbera med tem dvema kandidatoma je vsem tistim, ki morejo misliti samostojno, prav labka.

Si tacuisse...

Oni dan se je naključilo, da sem se pri obedu pogovarjal s svojim tovarišem o raznih zanimivih in perečih vprašanjih sedanega časa, pa je govorica nanesla tudi na Novo mesto in Idrijo.

Vprašan, katero mesto je starejše — ali Novo mesto ali Idrija —, sem odgovoril, da je Idrija mlajša od Novega mesta.

Tretji član tiste družbe pa me nemudoma preseka v besedi ter zatrudi, da je narobe res.

Da ne bo nihče pod napadnim tisom, naj navedem v svojo obrambo in pa v splošno vedenost z ozirom na gornje vprašanje sledete zgodovinske podatke:

Habsburški vojvoda Rudolf IV., ki mu daje zgodovina tudi prilastek Ustanovnik, je podelil Novemu mestu dne 7. aprila l. 1365. mestne pravice ter ga imenoval Rudolfswert (Rudolfov brdo ali na kratko kar sammo Rudolfov). Toda ljudstvo se pa nikar ni maralo opraviti tistega imena in kraj se še danes imenuje Novo mesto, čeprav kaže že sila starinsko lice.

Sledi l. 1490. ki je v slovenski zgodovini najti še okoli leta 1490., ko je neki kmet slučajno razkril živo srebro v vodi iz studenca, ki je izviral na severni strani kraja, kjer se je pozneje polagona začelo razvijati sedanji idrijski mesto.

Po teh podatkih, ki se opirajo na zgodovinska doganjana, je bila vsekakor moja trditev pravilna.

Pametnejje je slediti razsodnosti kakor pa kakim drugim.

Če kdo govoril ali piše o slavnih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih mož.

Zato bi ne bilo nič napak, če bi kdo zdaj pa zdaj kako pa metno zinil tudi o slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh.

Če kdo govoril ali piše o slavnatih strehah, pa pri tem počasno prezre slavnatih streh, pod katerimi se iz vseh kotov zlobno reži revčinja. Pa tudi ne slavnatih možeh

"Backseat Driving" in War Times

"Backseat driving" has been a favorite "outdoor sport" with the American people for many, many years. It doesn't do any particular harm, especially when "Dad" is at the wheel, "Junior" beside him, and "Ma" and "Sis" full of apprehension, in the rear seat.

They know "Dad" is just a "Sunday driver," and they know the chances are pretty good he will hit that truck or crash into that street car. So they gasp instructions, and they are not always wrong, by any means.

But "backseat driving" in a World War is a horse of quite a different color, and we are certainly getting too much of it.

Almost every columnist is screaming instructions. Not one in ten ever toted a gun in his life. Editors and members of Congress are also apoplectic. Even Mr. Willkie, sitting in his Wall Street law office, equipped with a pencil and pad, solves the problem without the slightest difficulty.

These "backseat drivers" can't agree among themselves. Some shout that MacArthur must be brought back from the Philippines, and given supreme command. Others insist we must fling an army into Italy or, with the aid of the British, open another front in Norway. Or land on the coast of France and "blitzkrieg" toward Berlin.

Perhaps all these suggestions are excellent. But those of us who are associated with LABOR are not military strategists. Frankly, we haven't any plan for winning the war except: **Keep the American people united and working like hell to produce more and more munitions!**

We do know that under our Constitution, Franklin Delano Roosevelt is commander-in-chief of our army and our navy. He will have the job until January, 1945, when his third term expires—and maybe longer.

As chief of staff he has General George C. Marshall. We confess we like Marshall. Never met him, and don't know what church he attends, or what his economic views may be.

But his fellow officers tell us he understands his trade, and we notice he seldom talks, but always says something when he does open up. And he doesn't appear to be running around looking for the photographers.

Somehow we like to feel that the President's chief military adviser is not a "glamor boy." In other words, we like our soldiers plain and though and taciturn; and Marshall fills the bill.

We reserve the right to criticize the work of this administration whenever we see fit. But we are not going to tell President Roosevelt and General Marshall how to handle our armed forces. We are just smart enough to know we don't know any more about that subject than the editors, the columnists and the politicians like Mr. Willkie, who are giving such an appalling exhibition of "backseat driving."

We hope President Roosevelt has his ears stuffed with cotton so far as these gentlemen are concerned.

But we recognize there is a dangerous side to the situation. In a democracy, public opinion may be churned up to a point where men and women will become hysterical that those responsible for the conduct of the war will feel compelled to do something to "appease popular clamor." That would be disastrous. Even a "backseat driver" should be able to see that.

So far as this newspaper is concerned, it will not consciously do anything to "force the hand" of the Commander-in-Chief. He has all the available information concerning what is going on around the globe, and we take it for granted he is doing his best.

Instead of frenziedly suggesting what he should do next, we are disposed to humbly ask God to give him the wisdom, the courage and the strength to properly handle what is perhaps the most difficult task that has ever fallen to the lot of a human being.—Labor.

DON'T MAKE AMERICAN JAPANESE ENEMIES TO THE USA

The problem of Japanese aliens and American-born Japanese in California is an ugly one for all believers in freedom and democracy. It is an apalling fact that every day the same and just people lose a little more ground to the representatives of hysteria and race prejudice. The facts should be faced: There are no doubt fifth columnist and subversive activities. The FBI is doing a thorough job of investigation and the general public has every reason to have confidence in this office and its officers. What happens instead? Japanese aliens in San Francisco who have to move from prohibited areas cannot find another place to live. Nobody will rent to them, nobody wants them in their neighborhood. Many have lost their jobs. During the two weeks prior to the establishment of prohibited areas in San Francisco, only thirty two applied for help at the State Employment Bureaus. This number has jumped to one hundred during the last few days. It is a known fact that Japanese won't ask for help unless actually desperate. Many farmers are not planting their seeds for fear they won't be able to harvest their crops. Old people whose sons serve in the United States Army do not understand why they should be moved, much less where to.

Give Them a Chance

The Japanese-American creed read before the United States Senate, and printed in the Congressional Record, May 9, 1941, is a testimony upheld by the great majority of American-born Japanese.

Referring to a newspaper report, one of the officers of the JACL said: "I felt sick and discouraged when I read these false statements about myself, but my wife told me not to forget the Japanese-American creed, and reading it again I found new strength and confidence."

Let us give these people a chance to be the good citizens they want to be. Let us preserve the great agricultural work which is now in the hands of Americans of Japanese ancestry whom it would be difficult to replace. And last, but not least, let us uphold our own ideals as expressed in the Bill of Rights.

Gerda Isenberg, American Friends Service Committee, Los Altos, Calif.

Buy Defense Stamps For Defense

A warning has been issued against the misuse of United States Defense Stamps. It has recently been brought to light that persons are using stamps in place of cash for purchasing merchandise, and this is, of course, in opposition to the purpose for which they were originally issued. While U. S. Defense Savings Stamps are negotiable and redeemable upon presentation anywhere, such redemption should be reserved for a real emergency. Stamps are for war and defense, not for routine spending. Merchants who accept these stamps instead of money are equally to blame. It is urged that reports be made to the Better Business Bureau or the Treasury Department of specific instances where Defense Savings Stamps are so used.

The law stating that a person of foreign birth had to live in the United States for five years before he could become a citizen was passed in June, 1906.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., March 25, 1942.

THE MARCH OF LABOR

LOOKING AHEAD

BY LEN DE CAUX

Cooties are a pretty serious matter to the man at the front. They are dangerous disease-carriers as well as a constant annoyance. But the soldier must disregard them at times when he goes over the top. The enemy's steel and shells demand first attention.

War calls for an acute sense of proportion. First things must come first, or there won't be any second or third things. This is as true behind the front as at the front. War production—and more and more of it—must be the first and all-compelling consideration. All else, no matter how important, is secondary to producing enough to win.

CIO President Murray's ringing response to the production goals set by President Roosevelt and the program announced by Production Chief Nelson leaves no doubt as to labor's attitude. He speaks the sentiments of millions of American working people who know their immediate concentration, above all else, must be on working to win the war.

Fortune Magazine, the \$1-a-copy organ of big business, announced that a poll of management revealed "shortage of materials" as "the most important problem facing business in the war years ahead."

Marquis Childs reported to the St. Louis Post-Dispatch that the chief of one of the largest aircraft companies in the country had stated categorically that his plants could produce twice as many planes if it were not for shortages of materials.

Now all this adds up, as even the NAM can see, to a critical shortage of materials which has nothing whatever to do with organized labor. The absence of adequate stocks of materials like steel and aluminum can be traced directly to the refusal of the great industries which dominate NAM to expand and convert plant capacity last year and the year before when they were urged to do so.

Donald Nelson summed it up recently when he said that "we've lost a lot of time because industry was fearful of what might happen after the war." Yes, industry was playing it close to the vest, examining each unit of increased production in terms of potential profits and not the country's needs.

We are paying the price today for this selfish, short-sighted, profit-as-usual attitude of big business. And the NAM and its newspaper errand boys have the effrontery to blame organized labor for production failures. It was labor which pointed the way to plant conversion last year and the year before, only to have its recommendations tossed into the ashcan by the NAM and its representatives who were masquerading as \$1-a-year patriots in OPM.—The Progressive.

NAM Starts A Backfire

The crude attempt of the National Association of Manufacturers and its newspaper yes-men to blame organized labor for production failures makes fantastic reading at this late date in our war efforts.

The NAM's doctored figures, dutifully spread over front pages by the labor-hating press which knows where its advertising revenue comes from, demonstrate anew that war or no war, the Association continues to pursue its single-minded objective of smearing organized labor.

Last week the NAM broke out with a rash of phony figures designed to show that strikes all but paralyzed war production in January. Official data shows, of course, that labor-management disputes hardly affected total production at all, but the NAM is playing a crafty game. It is building a backfire for the criticism it knows is bound to come when the public gets the full story of production failures. And the story is beginning to come out, bit by bit.

A New York Times survey showed that "thousands of man-hours of aircraft production" are being lost in the metropolitan New York district alone because of a shortage of materials.

W. H. Harriman, production chief for the War Production Board, announced that the armament program was running headlong into shortages of steel and aluminum.

Fortune Magazine, the \$1-a-copy organ of big business, announced that a poll of management revealed "shortage of materials" as "the most important problem facing business in the war years ahead."

Marquis Childs reported to the St. Louis Post-Dispatch that the chief of one of the largest aircraft companies in the country had stated categorically that his plants could produce twice as many planes if it were not for shortages of materials.

Now all this adds up, as even the NAM can see, to a critical shortage of materials which has nothing whatever to do with organized labor. The absence of adequate stocks of materials like steel and aluminum can be traced directly to the refusal of the great industries which dominate NAM to expand and convert plant capacity last year and the year before when they were urged to do so.

Donald Nelson summed it up recently when he said that "we've lost a lot of time because industry was fearful of what might happen after the war." Yes, industry was playing it close to the vest, examining each unit of increased production in terms of potential profits and not the country's needs.

We are paying the price today for this selfish, short-sighted, profit-as-usual attitude of big business. And the NAM and its newspaper errand boys have the effrontery to blame organized labor for production failures. It was labor which pointed the way to plant conversion last year and the year before, only to have its recommendations tossed into the ashcan by the NAM and its representatives who were masquerading as \$1-a-year patriots in OPM.—The Progressive.

What Is a Labor Dictatorship?

Just as a contribution to keeping the record straight, we now "say our say" about a fear expressed by Representative Cox of Georgia. Said Mr. Cox on the floor of the House:

"We're moving toward a labor dictatorship in this country."

Not being a mind-reader, we just don't know what kind of arrangement Mr. Cox had in mind when he spoke of a labor dictatorship. If what he fears is nothing more than that the American people are going to hand the power of government over to a group of union leaders, then he is foreseeing something that would not be much of an improvement over what we have already known. For any group, once in power, would tend to become selfseeking and tyrannical. In that case Labor would merely be changing masters.

If, however, Mr. Cox believes that present trends are leading to a condition under which the workers of America will be able to stop paying tribute to an owner-employer class, then we hope he sees clearly.

We Socialists are not wishing for the day when workers will dictate to owners—as owners have dictated to workers for so many years. What we want is the end of the class society under which owners and workers are different people with hostile interests. We foresee the classless society under which everybody will be a worker and government will exist merely to regulate how everybody shall work together for the common good.

We have a feeling that Mr. Cox isn't worried about our Socialist objective. Mention it to him and he'd probably snort, "hump, Utopian!" But if any dictatorship should ever come to be the American way of life it will happen because Cox AND the American working class have permitted the present class economy to run its course to the end. —Reading Labor Advocate.

Enemy Aliens

As Eleanor Roosevelt says, it is unfortunate that we have to use the expression "enemy aliens." In fact, we do not have to use it—it is merely a custom—but try to stop its use. Like other bad customs, it hangs on.

An "enemy alien" is a person who was born in a country with which we are at war and has not become a naturalized citizen of the United States.

Many of these residents, although aliens, are not enemies at all, but are entirely friendly to the United States and its people.

Indeed, many of them are here because of their disgust for the despotism regimes in their own countries, and would like to do everything in their power to help the United Nations to overthrow the Axis powers.

Some "enemy aliens" are both enemies and aliens. The FBI is pretty well posted as to their identity and has already taken some of them into custody. It is keeping tabs on the others and will nab them if they try to pull off any shenanigan.

It was the duty of any of the aliens who had been here for some time to apply for citizenship, if eligible, and relieve themselves of an embarrassing situation, but, like so many natives,

they were more negligent than foresighted.

In the case of the Japanese, this country left them out of the quota allowances in the immigration law and they were not permitted to become citizens. This was quite unnecessary, as there were but few of them who could have become citizens under the same quota provisions made for other nations anyhow, and it always was a sore spot with Japan and was one of the things that made Japan hate this country. Some of the Japanese in this country are enemies as well as aliens, and others are only aliens.

As Eleanor says, let the FBI take care of the real or suspected enemy aliens, and let there be no vigilantes or individuals taking the law into their own hands. Vigilantism is lawlessness, and individuals always make a mess of things when they assume to enforce the law instead of calling the police or other law-enforcement officers.—Milwaukee Post.

Profiteers' Staggering "Rakeoff"

We like to present a witness who cannot be accused of being biased in favor of labor. The "Wall Street Journal" is such a witness. We quote the following from a first-page story in a recent issue of that eminently conservative publication:

"Inflation cost the American retail consumers \$600,000,000 in January. For the most part this inflation bill, which represents nothing more than higher prices, was paid out for nondurable goods, covering general merchandise, foods, clothing, fuels, rents, etc."

Multiply that figure by 12 and we have \$7,200,000,000. That's the amount the profiteers will take out of the pockets of the consumers of this country during the next year unless something is done to restrain them.

That's almost as much as Mr. Morgenthau is seeking to raise through the new tax bill he has recently asked Congress to enact.—Labor.

THE CALL TO THE COLORSI IS A CALL FOR DOLLARS

Dig deep. Strike hard. Our boys need the planes, ships, and guns which your money will help to buy.

Go to your bank, post office, or savings and loan association. Tell them you want to buy Defense Bonds regularly, starting now.